

A HUMÁN KOMMUNIKÁCIÓ (ÚJRA)ÉRTELMEZÉSE AZ MI KORSZAKBAN

ABSZTRAKT KÖTET

A HUMÁN KOMMUNIKÁCIÓ (ÚJRA)ÉRTELMEZÉSE AZ MI KORSZAKBAN

*A Magyar Kommunikációtudományi Társaság és a
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Intézetének
konferenciája*

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Budapest, 2024. november 22.

ABSZTRAKT KÖTET

SZERKESZTETTE:

András Hanga

MAGYAR KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

A konferencia helyszíne: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Danubianum épület (Budapest, Bertalan Lajos utca 2.)

A szekciók előadónyelve: magyar

A konferencia honlapja:

https://communicatio.hu/mkt/dokumentumok/konferenciak/2024/mkt/mkt2024_program.htm

Tartalom

Tartalom

KONFERENCIAFELHÍVÁS	5
PROGRAM	6
SZEKCIÓELŐADÁSOK	9
Kollár Csaba: <i>Az ember-gép interakció kommunikációs aspektusai az MI korszakában</i>	9
B. Erdős Márta <i>Mély felelőségek: mélytanulás, mélyalkalmazkodás, mélyhamisítás</i>	10
Németh Erzsébet <i>Kommunikációs kódolás és dekódolás. Az empátia jelenségvilága on-line térben</i>	11
Lajó Andrienn <i>A változásmenedzsment összehangolása az ESG-vel: a kommunikációs akadályok leküzdése</i>	13
Belényesi Emese - Györfyné Dr. Kukoda Andrea <i>FLOW-tól a FLIGBY-ig - egy komoly digitális játék használata a felsőoktatásban</i>	14
Dornics Szilvia <i>Hallgatói különbségek az online pedagógiai megoldások és a mesterséges intelligencia tükrében a kommunikáció- és médiatudomány szakon</i>	15
P. Szilczl Dóra - Ládonyi Zsuzsanna - Andok Mónika - Rajki Zoltán <i>Mentális segítségkérés és -nyújtás digitalizálódása. A magyar felsőoktatásban tanuló hallgatók mentális egészséggel kapcsolatos online kereséseinek vizsgálata</i>	16
Fenyvesi Judit <i>Az álhírek kora: mesterséges intelligencia és etika a digitális térben</i>	17
Iványi Márton Pál <i>MI-nt egy előretolt bástya? Az AI megközelítése (nagy)hatalmi-gazdasági eszközként, erőként</i>	19
Korpics Márta - Méhes Tamás <i>"Már nincs hét percünk, egy-két percünk van..." A megváltozott tanulási környezet kiváltotta oktatói kommunikáció vizsgálata</i>	20
Fekete Márta - Radvánszki Ronett - Hegedűs Judit <i>Bántalmazott gyermekekkel való kommunikáció sajátosságai a rendőrségi kihallgatás szemszögéből</i>	21
Velics Gabriella - Urszula Doliwa <i>Az emberi kommunikáció gyakorlata: közösségi részvétel az EPER és Tilos Rádióban</i>	22
Kriskó Edina <i>A kibertér mint kommunikációs színtér az érzékszervi modalitások tükrében - dilemmák és technológiai kihívások</i>	23
András Hanga - Kiss Flóra <i>A csapatépítő programok jelentőségének vizsgálata a modern kommunikációs eszközök jelenlétében a csapatsportok világában</i>	24

KONFERENCIAFELHÍVÁS

A Magyar Kommunikációtudományi Társaság

2024. évi konferenciáján való részvételre

A HUMÁN KOMMUNIKÁCIÓ (ÚJRA)ÉRTELMEZÉSE AZ MI KORSZAKÁBAN

2024. november 22. (péntek)

Az utóbbi években a mesterséges intelligencia (MI) jelensége és használata központi téma lett a kommunikációkutatásban. Az MI által vezérelt technológiai újítások gyorsan beépültek mindennapi életünkbe, átformálva a kommunikációs folyamatokat és eszközöket, nem meglepő tehát, hogy általában a társadalomtudományok, és ezen belül különösen a kommunikáció- és médiakutatások kiemelt figyelemmel kísérik ezeket a változásokat. Ezen fejlődés közepette azonban mintha a humán kommunikáció kevésbé lenne divatos téma a kutatók körében.

Konferenciánk célja felhívni a figyelmet arra, hogy a kommunikációkutatás alapvetően emberi tevékenység, ahol mi, emberek vagyunk azok, akik folyamatosan értelmezzük és újraértelmezzük a kommunikáció jelenségét és fogalmait, időnként új definíciókat és újabb megközelítéseket alkalmazva. Az újraértelmezések a kommunikáció valamennyi jelenségkörét érintik, legyen szó szóbeli, írásbeli vagy nem-verbális kommunikációról. Nincs ez másképp akkor sem, amikor a mesterséges intelligenciának a kommunikációban betöltött szerepét vizsgáljuk, hiszen a humán faktort - emberi lényekként - ha akarnánk, sem tudnánk megkerülni.

Ez a konferencia arra hivatott, hogy a mesterséges intelligenciával foglalkozó elsőprő erejű (divat)hullám jelentőségét nem vitatva mégis visszaterelje a diskurzust a humán kommunikáció vizsgálatára. Annak ellenére, hogy a technológiai újítások egyre nagyobb szerepet játszanak mindennapi életünkben és kutatói létünkben egyaránt, vagy talán épp emiatt, különösen fontos, hogy újra és újra megértsük és értelmezzük a kommunikáció emberi aspektusait.

Tervezett témakörök:

- *A humán kommunikáció elméleti alapjai és új megközelítései*
- *A mesterséges intelligencia hatása az interperszonális és csoportkommunikációra*
- *Technológia és humán kommunikáció: szinergiák és konfliktusok*
- *Esettanulmányok és empirikus kutatások a humán kommunikáció terén*
- *Kommunikáció és etika a digitális korban*
- *Jövőbeli irányok a kommunikációkutatásban*

PROGRAM

Időpont:

2024. november 22. (péntek)

Helyszín:

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar,
Danubianum épület
(Budapest, Bertalan Lajos utca 2.)

9.00 - 9.45 **MKTT KÖZGYŰLÉS** - 403-as terem

10.00 - 10.15 **KÖSZÖNTŐK, A KONFERENCIA MEGNYITÁSA** - 412-es terem

Dr. Nemesi Attila László, PPKE BTK, tanulmányi dékánhelyettes
Dr. Korpics Márta, MKTT (alelnök)

10.20 - 12.00 **ELMÉLETI KERETEK - REFLEXIÓ**
Elnök: Korpics Márta

Kollár Csaba: *Az ember-gép interakció kommunikációs aspektusai az MI korszakában*

B. Erdős Márta: *Mély felelősségek: mélytanulás, mélyalkalmazkodás, mélyhamisítás*

Németh Erzsébet: *Kommunikációs kódolás és dekódolás. Az empátia jelenségvilága on-line térben*

Lajó Adrienn: *A változásmenedzsment összehangolása az ESG-vel: a kommunikációs akadályok leküzdése*

Vita, reflexiók

12.00 - 12.30 **SZÜNET** (szendvicsebéd, kávé)

PÁRHUZAMOS SZEKCIÓK

12.30 -
14.00

EMPIRIKUS KUTATÁSOK A HUMÁN KOMMUNIKÁCIÓ VILÁGÁBÓL I. - 412-es terem

Esettanulmányok a digitális világból

Elnök: Andok Mónika

Belényesi Emese - Györfyné Dr. Kukoda Andrea: *FLOW-tól a FLIGBY-ig - egy komoly digitális játék használata a felsőoktatásban*

Dornics Szilvia: *Hallgatói különbségek az online pedagógiai megoldások és a mesterséges intelligencia tükrében a kommunikáció- és médiatudomány szakon*

P. Szilczl Dóra - Ládonyi Zsuzsanna - Andok Mónika - Rajki

Zoltán: *Mentális segítségkérés és -nyújtás digitalizálódása. A magyar felsőoktatásban tanuló hallgatók mentális egészséggel kapcsolatos online kereséseinek vizsgálata*

Fenyvesi Judit: *Az álhírek kora: mesterséges intelligencia és etika a digitális térben*

Iványi Márton: *MI-nt egy előretolt bástya? Az AI megközelítése (nagy)hatalmi-gazdasági eszközként, erőként*

Vita, reflexiók

12.30 -
14.00

EMPIRIKUS KUTATÁSOK A HUMÁN KOMMUNIKÁCIÓ VILÁGÁBÓL II. - 309-es terem

Esettanulmányok a humán kommunikáció színtereiről

Elnök: Korpics Márta

Korpics Márta - Méhes Tamás: *"Már nincs hét percünk, egy-két percünk van..." A megváltozott tanulási környezet kiváltotta oktatói kommunikáció vizsgálata*

Fekete Márta - Radvánszki Ronett - Hegedűs Judit: *Bántalmazott gyermekekkel való kommunikáció sajátosságai a rendőrségi kihallgatás szemszögéből*

Velics Gabriella - Urszula Doliwa: *Az emberi kommunikáció gyakorlata: közösségi részvétel az EPER és Tilos Rádióban*

Krisko Edina: *A kibertér mint kommunikációs színtér az érzékszervi modalitások tükrében - dilemmák és technológiai kihívások*

András Hanga - Kiss Flóra: *A csapatépítő programok jelentőségének vizsgálata a modern kommunikációs eszközök jelenlétében a csapatsportok világában*

Vita, reflexiók

14.00 -
14.15

SZÜNET

14.15 -
15.30

KÖNYVBEMUTATÓK - 206-os terem

Iványi Márton: *Új média, régi ügyletek*

Nyakas Levente: *NMHH MKTI könyvek*

15.30 -
15.45

SZÜNET

15.45 -
16.45

**A JEL-KÉP SZERKESZTŐSÉGÉNEK BEMUTATKOZÁSA,
szerkesztőségi kerekasztal** - 206-os terem

16.45

A KONFERENCIA ZÁRÁSA - 206-os terem

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Kollár Csaba:

Az ember-gép interakció kommunikációs aspektusai az MI korszakában

Óbudai Egyetem Mesterséges Intelligencia Műhely

kollar.csaba@uni-obuda.hu

Az ember-gép interakció egyre fontosabbá válik a mesterséges intelligencia korszakában, ahol az MI-rendszerek nem csupán technológiai eszközökként jelennek meg, hanem az emberek partnereiként is funkcionálnak. Tanulmányomban az ember-gép interakció kommunikációtudományi aspektusait vizsgálom, különös tekintettel az MI szerepére a kapcsolatok kialakításában és elmélyítésében. Az elemzéshez az ipari forradalmak fejlődési ívét követve mutatom be, miként alakult át az ember és gép közötti viszony a technológiai fejlődés során. Különös hangsúlyt helyezek Butler „Erewhon” című regényének gondolataira, amelyek már a 19. században felvetették a gépek autonómiájának és önreplikációjának kérdéseit, előrevetítve az MI jelenlegi és jövőbeli hatásait. Az elemzés során olyan kommunikációs modelleket is alkalmazok, mint Berger bizonytalanságsökkentés elmélete, Newcomb szimmetria elve és Taylor és Altman kapcsolatelmélyülés elmélete, hogy alaposabban megérthessük az ember-gép interakció fejlődését és annak társadalmi következményeit.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, ember-gép interakció, kommunikációelmélet, digitális etika, interperszonális kommunikáció

B. Erdős Márta

Mély felelősségek: mélytanulás, mélyalkalmazkodás, mélyhamisítás

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Társadalmi Kapcsolatok
Intézete, Közösségi és Szociális Tanulmányok Tanszék

erdos.marta@pte.hu

Mélytanulás, mélyalkalmazkodás, mélyhamisítás: a mélység, mint állandó jelző bukkan fel az utóbbi évek divatos és okos tartalmaiban, sejtetve, hogy itt valami mélyreható és komplex jelenségről van szó. A komplexitás nem is kétséges; ami problémát jelenthet az emberi jóllét és jólét szempontjából, az a technológiai fejlődésre, mint a gazdasági növekedés motorjára helyezett egyoldalú hangsúly, az emberi tényező viszonylagos elhanyagolása mellett. A tanulmány az identitás fejlődésének problémáit állítja a középpontba – a mélységet ezúttal, mint a válság bázismetáforáját értelmezve. A tanulmány nem azzal a céllal íródott, hogy megválaszolja, hanem hogy feltegye azokat a kérdéseket, amelyekkel inkább előbb, mint utóbb szembe kell néznünk. Az egyik legfontosabb ezek közül: Mi a célja egy olyan fejlődésnek, amelyik éppen az embert hagyja figyelmen kívül?

Kulcsszavak: emberi magatartás komplex, identitás, skizmogenezis, liminális forrópont, mesterséges intelligencia

Németh Erzsébet

Kommunikációs kódolás és dekódolás. Az empátia jelenségvilága on-line térben

Budapesti Metropolitan Egyetem, Média és Kommunikációtudomány szak

enemeth@metropolitan.hu

A digitalizált, online kommunikáció jellemzően szűkíti mind a verbális, mind a nonverbális kommunikációs eszközök használatát, megváltoztatva az információ átadás és befogadás folyamatait. Az előadás az online kommunikáció sajátosságai és az empátia összefüggéseit vizsgálja.

A metakommunikáció, amely az élő beszédben folyamatosan és spontán módon kíséri és minősíti a célirányos közléseket gyakran hiányzik az online térben, így kevésbé tudjuk árnyalni a mondanivalónkat, kifejezni érzelmeinket, motivációinkat, viszonyunkat a másik félhez. Az érzelemkifejezésre használt emotikonok nem pótolják a spontán, tudattalan érzelmi kommunikációt, lévén a direkt kommunikáció eszközei. Számos kutatás emellett arra hívja fel a figyelmet, hogy az online kommunikáció során korlátozottabban élünk a nyelvi kifejező készség eszközeivel, ami szintén a megnehezíti a partner ember megértését. Mindez különösen a nyelvi szocializáció korai szakaszában megjelenve csökkenti a nyelvi, szóbeli kifejező készség kialakulását, az empátia megfelelő fejlődését. Az élő beszédben a visszajelzés azonnali és folyamatos, ami lehetővé teszi a beszélők számára, hogy azonnal reagáljanak egymásra, és szükség esetén módosítsák a kommunikáció irányát. A közösségi médiában azonban a visszajelzés gyakran késleltetett, ami megváltoztatja a kommunikáció dinamikáját. Az online beszélgetések aszinkron jellege miatt a kommunikáció résztvevői nem mindig reagálnak azonnal, ami időnként félreértésekhez és a kommunikáció folyamatosságának megszakadásához vezethet.

Az online kommunikáció különleges kihívások elé állítja az empátiát. Az online kommunikáció során gyakran nem látjuk a másik fél arckifejezését vagy testbeszédét, az arctalan és névtelen interakciók, a rövid, szakkadikus, gyakran aszinkronikus interakciók során nehezebb az érzelmek és a szociális jelek felismerése, ami csökkentheti az empatikus válaszokat. Ez a szociális érzelem pedig kulcsfontosságú szerepet játszik az interperszonális kapcsolatokban és a társas viselkedésben, mivel segít az embereknek az egymás iránti megértés és együttérzés kialakításában. Az empátia, vagy beleélő képesség lehetővé teszi, hogy megértsük és átérezzük mások érzelmeit, gondolatait és perspektíváit, segít mélyebb,

tartalmasabb kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, elősegíti a társadalmi kohéziót és a közösségi érzést. Az empátia hiánya fontos tényező lehet az online agresszió kialakulásában. A dehumanizáció során a felhasználók a másik felet gyakran nem teljes értékű emberként, hanem egyszerűen célpontként kezelik. Ez a folyamat hozzájárulhat a durva, agresszív beszédmód és a zaklatás megjelenéséhez.

Kulcsszavak: online kommunikáció, kódolás, dekódolás, metakommunikáció, empátia

Lajó Andrienn

A változásmenedzsment összehangolása az ESG-vel: a kommunikációs akadályok leküzdése

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola, PhD hallgató

adriennlajo@gmail.com

A mai üzleti környezetben az ESG (környezeti, társadalmi és irányítási) elvek integrálása elengedhetlenné vált a szervezetek számára. Az ESG keretrendszerek elfogadása azonban gyakran jelentős szervezeti változásokat igényel. A cikk a változásmenedzsment kulcsfontosságú szerepét vizsgálja az ESG-alapú átalakulások kapcsán, valamint az e folyamat során felmerülő kommunikációs akadályokat. A hatékony kommunikáció a sikeres változás alapja, ám sok szervezet küzd belső ellenállással, az érdekelt felek közötti ellentéttel és átláthatósági kérdésekkel a megvalósítás során. A cikk bemutatja e területek és a kommunikációs kihívások metszetét, és stratégiákat kínál ezek leküzdésére. Kiemeli a világos üzenetek, az érdekelt felek bevonása és az átláthatóság fontosságát annak érdekében, hogy az ESG-törekvések ne csak a szabványoknak feleljenek meg, hanem a munkavállalók, fogyasztók és befektetők számára is hitelesek legyenek. A hatékony kommunikáció és a robusztus változásmenedzsment révén a szervezetek képesek lesznek megbirkózni az ESG-integráció összetettségével és boldogulni ezen új környezetben.

Kulcsszavak: változásmenedzsment, ESG, kommunikációs kihívások, stratégiai kommunikáció, átláthatóság

Belényesi Emese - Gyórfyné Dr. Kukoda Andrea

FLOW-tól a FLIGBY-ig - egy komoly digitális játék használata a felsőoktatásban

Nemzeti Közszerzési Egyetem, Közszerzési és Infotechnológiai Tanszék, Közpénzügyi Tanszék

belenyesi.emese@uni-nke.hu; Gyorfyne.Kukoda.Andrea@uni-nke.hu

A tanulmány a FLIGBY – egy digitális komoly játék, amelyet kifejezetten a vezetői készségek mérésére és fejlesztésére alkottak meg – felsőoktatásban való használatára épül, és a döntéshozatal aspektusait vizsgálja Csíkszentmihályi flow-elmélete alapján, különös tekintettel azokra, amelyek elősegítik a flow állapot elérését a munkahelyen. A kutatás egyik célja a vezetői döntéshozatal és a flowt elősegítő készségek közötti kapcsolat elemzése, melyeket empirikus módszerekkel vizsgál. A Technológia Elfogadási Modellt (TAM) alkalmazva elméleti keretként, másik célja, hogy megértse a modell elemeinek hatását a hallgatói magatartásra a játék felsőoktatásban történő használatára során. Az elemzés a Magyar Diplomáciai Akadémia (MDA) vezetőképzés hallgatóinak véleményére és játékadataira épül, összehasonlítva több száz magyar és más országokból származó hallgató adataival, egy egyedülálló adatbázis alapján, amely az elmúlt években halmozódott fel. A vizsgálat eredményei rámutatnak a demográfiai jellemzők hatására a hallgatók vezetői készségeire és döntéshozatalára, az általuk elért eredményekre, illetve az egyes elemek közötti korrelációkra, ezen kívül pedig a magatartásukra a játék használata során. Mindezek várhatóan hozzájárulnak egyrészt a módszer felsőoktatásban való hatékonyabb integrálásához, másrészt az innovatív oktatási eszközökről és azok hatásairól szóló szélesebb körű szakmai diskurzushoz.

Kulcsszavak: Flow-elmélet, digitális komoly játék, FLIGBY, vezetői döntéshozatal, TAM

Dornics Szilvia

Hallgatói különbségek az online pedagógiai megoldások és a mesterséges intelligencia tükrében a kommunikáció- és médiatudomány szakon

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, BTK, Kommunikáció- és Médiatudományi Intézet

dornics.szilvia@btk.ppke.hu

A mesterséges intelligencia hirtelen bekövetkezett térhódítása a tudományokban, a munka világában, a hétköznapi, szórakozási tevékenységekben megállíthatatlan, emellett azonban óriási befolyással van az információs társadalom minden szegmensére, így az oktatásra is. Nem csoda, ha sokakban vet fel számos, eddig nagyrészt megválaszolatlan kérdést, így az oktatás szereplőiben is, vajon hogyan megy végbe majd hosszú távon ez a folyamat, az online pedagógiai megoldások mellett mire számíthatunk a mesterséges intelligencia elterjedésével az oktatásban? Kutatásom célja, hogy betekintést nyújtson az online pedagógiai módszerek és az MI felsőoktatásban való alkalmazási lehetőségeibe a népszerűnek számító kommunikáció- és médiatudomány alapszak oktatásában. Az elvégzett vizsgálat terét egy felsőoktatási intézményben zajló írástechnika-óra adta. Levelező és nappali tagozaton tanuló hallgatók körében mértem fel a mesterséges intelligencia hatását az órai feladatok teljesítése során. Előadásomban a kérdőíves kutatás eredményei alapján próbálom bemutatni, milyen arányban és szinten ismerik, használják az online alkalmazásokat, a ChatGPT által nyújtott lehetőségeket, valamint a kurzus végén, az órákon használt módszerek tükrében hogyan értékelik ezeknek a felületeknek a szerepét, jövőbeli alkalmazását. Kitérek a nappali és levelező tagozat adottságaiból eredő korosztálybeli különbségekre: vajon a munkatapasztalattal már rendelkező hallgatók mesterségesintelligencia-használata eltér-e a közvetlenül a középiskolából érkező, a munka világában még járatlan hallgatókétól. A vizsgálat célja egyben, hogy hozzásegítsen a mesterséges intelligencia felsőoktatásban betöltött szerepének és megkérdőjelezhetetlen jelentőségének megértéséhez, és ösztönözze előremutató alkalmazását.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, oktatás, online pedagógia, ChatGPT, egyetemi hallgatók

P. Szilczl Dóra - Ládonyi Zsuzsanna - Andok Mónika - Rajki Zoltán

Mentális segítségkérés és -nyújtás digitalizálódása. A magyar felsőoktatásban tanuló hallgatók mentális egészséggel kapcsolatos online kereséseinek vizsgálata

Pázmány Péter Katolikus Egyetem; Veszprémi Érseki Főiskola, BTK, Kommunikáció- és Médiatudományi Intézet, Szociológia Intézet

andok.monika@btk.ppke.hu; szilczl.dora@btk.ppk.hu; ladonyi.zsuzsanna@ersekifoiskola.hu; rajki.zoltan@btk.ppke.hu

A mentális egészség, a mentális jóllét kutatását erős tudományos érdeklődés övezi. A jelenség interdiszciplináris vizsgálataiban a kommunikáció és a médiatudomány is helyet kapott az elmúlt években. Ennek egyik oka, hogy a mentális egészség, illetve jóllét számos veszélynek van kitéve úgy az offline környezetben, mint a hálózat felületein. A másik ok, hogy a hétköznapi élet több aspektusa mellett a mentális segítségkérés, illetve segítségnyújtás is egyre jelentősebb mértékben van jelen a hálózaton: weblapok, applikációk, online szolgáltatások, csevegőcsoportok nyújtanak megbízható vagy kevésbé megbízható információkat, segítséget a keresőknek. A kutatásunkban magyar felsőoktatási intézmények hallgatóit kérdeztük meg kvalitatív (mélyinterjú) és kvantitatív (kérdőív) módszerekkel azzal kapcsolatban, hogy milyen online felületeken kérnek, keresnek segítséget a mentális egészségük vonatkozásában. Milyennek értékelik az onnan szerzett információkat, mit és miért tartanak hitelesnek a segítségnyújtásban. Vizsgáltuk az online mentális segítségkeresés stratégiáit, használati motivációit és az oldalak által kínált tartalmak és megjelenítési módok összefüggéseit. A kutatást elméleti szinten három modellbe ágyazzuk be. Az első kettő Pretorius (2020) nyomán Rickwood segítségkérő modellje illetve az öndeterminációs elmélet. Rickwood (2005) modelljét széles körben alkalmazzák a segítségkérési folyamat offline illetve online kontextusban történő megértésére. A második az önmeghatározás elmélete, amellyel a segítségkérőket a segítségkérés egyik szakaszán keresztül a másikba viszi online környezetben. A harmadik pedig a technológia elfogadási modell (technology acceptance model TAM) mely azt mutatja be, hogy a felhasználók hogyan fogadják el és használják a technológiát.

Kulcsszavak: mentális egészség, mentális jóllét, mentális segítségkérés, önmeghatározás, technológia

Fenyvesi Judit

Az álhírek kora: mesterséges intelligencia és etika a digitális térben

Pázmány Péter Tudományegyetem, doktorjelölt

jfenyvesij@gmail.com

A digitális korszakban az álhírek terjedése és a mesterséges intelligencia (MI) alkalmazása számos etikai kihívást vet fel, az információáramlás felgyorsulásával és a közösségi média dominanciájával az álhírek könnyebben terjednek és nagyobb hatást érhetnek el, ami komoly fenyegetést jelent a nyilvános diskurzus hitelességére. Az MI mindkét irányba hat: egyrészt elősegítheti a dezinformáció terjedését, másrészt segíthet annak felismerésében és visszaszorításában. Az álhírek kérdéskörének elemzése így a kommunikációs technológiák fejlődésével összefüggő etikai dilemmákra is rámutat. Az előadás az MI és az álhírek kapcsolatát három fő szempontból tárgyalja: az álhírek terjesztését segítő MI technológiák, az álhírek felismerésére használt MI-alapú megoldások, valamint az ezekkel összefüggő etikai kérdések. Az első szakasz bemutatja, hogy a mesterséges intelligencia hogyan használható fel az álhírek terjedésének fokozására. Az MI-alapú automatizált tartalomkészítés, például a chatbotok, a deepfake technológia és a szöveggeneráló algoritmusok lehetővé teszik hamis információk gyors előállítását és széles körű terjesztését. A közösségi médiaplatformok algoritmusai, amelyek a felhasználói aktivitás és érdeklődés alapján szelektálnak tartalmakat, gyakran elősegítik az álhírek elérését, mivel ezek nagyobb elköteleződést váltanak ki. Az MI-alapú eszközökkel manipulált hírek így könnyen átlépik a hagyományos médiarendszerek szűrőit. Az előadás második része az MI használatára koncentrál az álhírek felismerésében és visszaszorításában. A természetes nyelvfeldolgozás (NLP) technológiái képesek azonosítani a dezinformációra utaló jeleket, például a hiteltelen forrásokat vagy a félrevezető narratívákat. A közösségi médiaplatformok és a keresőmotorok MI-alapú tartalomszűrő algoritmusai szintén fontos szerepet játszanak az álhírek elterjedésének megakadályozásában, miközben a felhasználókat is figyelmeztetik a kétes forrásokra. Ugyanakkor az algoritmusok működése gyakran átláthatatlan, és etikai kérdéseket vet fel, különösen akkor, amikor a szólásszabadság korlátozása vagy a tartalmak túlzott szűrése a tét. Az előadás harmadik szakasza az MI-alapú rendszerek és az álhírek etikai vonatkozásaira összpontosít. Az átláthatóság hiánya, a felelősség kérdése, valamint a cenzúra és a szólásszabadság közötti egyensúly kritikus etikai dilemmákat vet fel. A mesterséges intelligencia alapú döntéshozatali rendszerek esetében a

felhasználók gyakran nem tudják, hogy egy algoritmus milyen alapon szűri meg a tartalmakat, vagy hogyan értékeli azok hitelességét. Ez az átláthatóság hiánya csökkentheti a felhasználók bizalmát az ilyen rendszerek iránt, és növelheti a manipuláció kockázatát. Az előadás felveti azt a kérdést is, hogyan lehet etikus keretek között használni a mesterséges intelligenciát az álhírek elleni küzdelemben és összességében megállapítható, hogy az álhírek kora olyan korszakot jelöl, amelyben az információ hitelessége egyre nehezebben megítélhető, a felhasználók kritikai gondolkodásra való képessége pedig egyre fontosabbá válik.

Kulcsszavak: álhírek, mesterséges intelligencia, automatizált tartalomkészítés, algoritmus, etika

Iványi Márton Pál

MI-nt egy előretolt bástya? Az AI megközelítése (nagy)hatalmi-gazdasági eszközként, erőként

Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola, Alumni

martonpivanyi@gmail.com

A mesterséges intelligencia (MI) nemzetközi politikai gazdaságtani jelentősége megérthető az információs és kommunikációs technológiák (IKT) és az MI közötti szorosabb integráció összefüggésében is. Kutatásunk először az iparági konvergenciák, koncentráció és integráció áttekintésére irányul, olyan eredendően IKT-profilú konglomerátumok, mint a Google, Microsoft vagy Tencent innovációinak példáin keresztül. Másodsor, a Szilícium-völgy szerepét elemezzük a globális kormányzati digitális átalakulásban, bemutatva, hogy ezek a cégek miként alakítják a közszolgáltatások digitalizációját és az adatvezérelt döntéshozatalt. Harmadrészt, a kommunikációs hatásokat vizsgáljuk, rávilágítva, hogyan formálja az MI az információáramlást és a nyilvánosságot, különös tekintettel a rangsoroló algoritmusok és generatív MI jelentette kihívásokra. Végeredményben a célunk interdiszciplináris megközelítésben vizsgálni a dinamikusan változó politikai gazdaságtani és kommunikációs kontextust, szematikusan mutatván rá az MI és az IKT integrációjának többretű következményeire későbbi vizsgálódások bevezetéseként.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, iparági konvergenciák, innováció, digitalizáció, IKT

Korpics Márta - Méhes Tamás

"Már nincs hét percünk, egy-két percünk van..." A megváltozott tanulási környezet kiváltotta oktatói kommunikáció vizsgálata

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közszerkezési és Infotechnológiai Tanszék, Emberi Erőforrás Tanszék

korpics@gmail.com; mehes.tamas@uni-nke.hu

A felsőoktatás átalakulóban van. Szerepet játszott ebben a pandémia időszaka, amikor egyik napról a másikra kellett elhagyni vagy módosítani a jól bevált és megszokott oktatási módszereket és eszközöket, de szerepet játszanak az átalakulásban a felsőoktatásba kerülő fiatalok megváltozott tanulási szokásai is. A téma kutatása az elmúlt két évben kiemelkedő volt mind hazai, mind nemzetközi vonatkozását tekintve (Abebaw 2020; Amit 2020; Bajnok-Kajtár 2022; Szabó et al 2022). A változásra adott egyik reakció a felsőoktatás oldaláról a különböző módszertani központok létrehozása volt, amelyek főként a digitális oktatásban kívánnak segítséget nyújtani az oktatóknak, de figyelemmel vannak az oktatók pedagógiai fejlesztésére is és a felsőoktatás pedagógiai kutatások is reflektálnak a megváltozott helyzetre. (Halász 2013; Hargitai et al 2020; Kálmán 2019; Sárdi 2012.) Az előadásban egy empirikus kutatás eredményeit mutatjuk be, amely kutatás fő kérdésfeltevése az volt, hogy a traumaként megélt digitális oktatás milyen tapasztalatokkal szolgált és volt-e hatása a pandémia utáni oktatási gyakorlatra. 2022 novemberében 5 fókuszcsoporthoz került sor az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kara 23 oktatójának bevonásával. A fókuszcsoporthoz interjúkon kívül 14 interjú is készült, amely a Kar oktatóinak oktatói identitását, szerepeit és az oktatásmódszertannal kapcsolatos véleményeit próbálta meg feltérképezni. A beszélgetésekből és válaszokból kirajzolódó kép nagyon jól tükrözi az átalakulóban lévő felsőoktatást és az oktatói hozzáállásokat. A pedagógiai és módszertani tudások autodidakta elsajátításán túl az oktatók a hallgatókkal való kapcsolatra fókuszálnak és erősen támaszkodnak kommunikációs eszköztárukra. A kérdés az, hogy ez a változtatás elegendő-e ahhoz, hogy a megváltozott tanulási környezetben eredményeket érjenek el vagy szükség van-e olyan támogatásra, amely a felsőoktatásban oktatók pedagógiai és módszertani eszköztárának fejlesztéséhez járul hozzá.

Kulcsszavak: felsőoktatás, pandémia, tanulási szokások, pedagógiai fejlesztés, módszertani tudások

Fekete Márta - Radvánszki Ronett - Hegedűs Judit

Bántalmazott gyermekekkel való kommunikáció sajátosságai a rendőrségi kihallgatás szemszögéből

Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Magatartástudományi és Kriminálpszichológia Tanszék

hegedusjudit@uni-nke.hu; fekete.marta@uni-nke.hu; radvanszki.ronett@stud.uni-nke.hu

A bántalmazott gyermekek kihallgatása egy különösen érzékeny és komplex feladat, amely a szakemberektől speciális kommunikációs készségeket és módszereket vár el. A bántalmazott gyermekek kihallgatásában a Rendőrség mellett egyre fontosabb szerepet töltenek be hazánkban a Meghallgató és Terápiás Központok. Előadásunkban a bántalmazott gyermekek kihallgatásának sajátosságait mutatjuk be, valamint elemizzük a gyermek traumás tapasztalatainak kommunikációra gyakorolt hatásait, illetve a szakemberek ezekre adott megoldási lehetőségeit. A kihallgatás célja, hogy a kihallgató megbízható információkat nyerjen a bántalmazásról, miközben a gyermek védelme és érzelmi biztonsága is kiemelten fontos. Ennek a kettős elvárásnak való megfelelés komoly kihívást jelent a szakemberek számára, így segítséget jelentett számukra az egyik legismertebb kihallgatási protokoll, az NICHD módszer, bevezetése. Előadásunkban kitérünk e protokoll bemutatására, valamint elemzésére kiemelve a főbb kommunikációs jellegzetességeket. Emellett bemutatunk olyan eseteket, amelyek során e protokoll alkalmazták.

Kulcsszavak: bántalmazás, gyermekek, kihallgatás, trauma, kommunikáció

Velics Gabriella - Urszula Doliwa

Az emberi kommunikáció gyakorlata: közösségi részvétel az EPER és Tilos Rádióban

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Pedagógiai és Pszichológiai Intézet – Szombathely

University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, Újságíró és Társadalmi Kommunikációs Intézet, Újságíró Tanszék

velics.gabriella@ppk.elte.hu; urszula.doliwa@uwm.edu.pl

A közösségi rádiók nonprofit alapon működnek, elsősorban önkéntesek által üzemeltetett médiaplatformok, a tömegkommunikáció legemberibb arcát mutatják. Az interjúkon alapuló kutatás az EPER és a Tilos Rádió vizsgálatán keresztül világít rá a mainstream alternatívájaként szolgáló közösségi rádiók kihívásaira. Az interjúk felépítése során a szerzők Vinod Pavarala (UNESCO Chair on Community Media) és indiai munkatársai által kidolgozott A közösségi rádiók folyamatos fejlesztésének eszköztára című kérdőívet adaptálták magyar viszonyokra. A vizsgálat igazolta, hogy mind az EPER, mind a Tilos Rádió független csatornák, ahol a producerek és műsorkészítők többsége önkéntes alapon dolgozik. A Tilos Rádió különösen közeli kapcsolatban áll a hallgatósággal: ösztönzi a műsorkészítésben való részvételt; lehetőséget ad a közösség tagjainak, hogy önkéntes munkán keresztül becsatlakozzanak a rádió működtetésének folyamatába, az adománygyűjtő események pedig a tágabb közönséget is sikeresen ösztönzik anyagi támogatásra.

Kulcsszavak: közösségi rádió, önkéntesség, Tilos Rádió, EPER Rádió

Kriskó Edina

A kibertér mint kommunikációs színtér az érzékszervi modalitások tükrében - dilemmák és technológiai kihívások

Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar,
Társadalmi Kommunikáció Tanszék

krisko.edina@uni-nke.hu

Az előadás a humánkommunikáció érzékszervi modalitásainak oldaláról mutatja be a kibertér, a kiber kommunikáció hozta kihívásokat. Kiinduló tétele, hogy nincsen egyetemes érzékszervi hierarchia, éppen ezért mindegyik információfelvételi és átviteli csatorna működésének, kiterjesztésének lehetőségeit és korlátait vizsgálni kell. A nemzetközi szakirodalmi áttekintésen alapuló következtetés, hogy az új minőségű kommunikációs színtér új minőségű kommunikációkat hoz, ami indokolja, hogy a mostohán elhanyagolt test és az általában csak áttételesen megjelenő kiber színtér előtérbe lépjen az elméletalkotásban és explicit módon megjelenjen a kommunikációs modellekben. Hatalmas ellentmondás feszül a multimodális feldolgozás, a kommunikáció többcsatornás és többszintű jellege és az érzékelési modalitásokat külön bontó technológiai fejlesztések között.

Kulcsszavak: humánkommunikáció, érzékszervi modalitás, információ, test, kibertér

András Hanga - Kiss Flóra

A csapatépítő programok jelentőségének vizsgálata a modern kommunikációs eszközök jelenlétében a csapatsportok világában

Dunaújvárosi Egyetem, Társadalomtudományi Intézet, Szervezetfejlesztési és Kommunikációtudományi Tanszék

andrash@uniduna.hu; kiss.flora7@gmail.com

A csapatsportok világában a győzelem elérésének céljából fontos, hogy konstruktív módon tudjon a csapat a versengésre koncentrálni és ne alakuljon ki ellenségeskedés és rivalizálás csapaton belül. Mindezek érdekében egy közös konstitutív alapot kell teremteni a csoport tagjai között, amely együttműködésre és megértésre készíteti őket. Mindez a probléma felismerésére és megoldására vonatkozik, amely az ágensek közösen kialakított felkészültség-rendszerén alapszik. Ennek kialakításához tökéletes eszközt nyújthatnak a különböző csapatépítő programok, amelyek segítségével az edzéseken és mérkőzéseken kívül is alakíthatják felkészültség-rendszerüket a csapattagok. Van-e szükség azonban fizikai jelenlétre ahhoz, hogy közeli kapcsolatokat alakítsanak ki az ágensek egymás között, hiszen napjainkban a különböző kommunikációs eszközöknek köszönhetően bármikor kapcsolatot létesíthetnek és érdeklődhetnek társaik iránt. A csapattársak kommunikációjának alapja a bizalom, az elkötelezettség, ami az együttműködés szimbólumaként is értelmezhető. Mindez értelmezhető az ágensek és az általuk játszott szerepek rendszereként is, az egyén viselkedése a csapat sikerére hatással van. A sportcsapatok középpontjában elsősorban a csoportkohézió, a sikerességre való közös törekvés áll, de ezek a megfelelő kommunikáció és tudáskészlet hiányában problematikusként jelenik meg.

Kulcsszavak: csapatsport, kollektív ágens, felkészültség, csapatépítő program, kommunikáció